УДК 340

DOI: <https://doi.org/10.47567/bomivit.2-5.2021.05>

М. О. Баймуратов,
доктор юридичних наук, професор
головний науковий консультант
Інституту законодавства
Верховної Ради України
Заслужений діяч науки і техніки
baymuratov@ukr.net
ORCID: 0000-0002-4131-1070

В. П. Ожерельєв,
аспірант кафедри філософії
Національного університету
«Одеська юридична академія»
halsband.v@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9752-0392

НООСФЕРНЕ ПРАВО ЯК ФЕНОМЕН СИНЕРГІЗМУ МУНІЦИПАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

М. О. Baimuratov,
Doctor of Law, Professor
chief scientific consultant Legislation Institute of
The Verkhovna Rada of Ukraine
Honored Worker of Science and Technology
baymuratov@ukr.net
ORCID: 0000-0002-4131-1070

V. P. Ozhereliev,
Post-graduate student of the
Department of Philosophy
National University
"Odessa Law Academy"
halsband.v@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9752-0392

NOOSPHERIC LAW AS A PHENOMENON OF SYNERGISM OF MUNICIPAL AND INTERNATIONAL PUBLIC LAW

Міждержавні інтеграційні функції, які властиві обом системам – муніципальному праву (МЦП) та міжнародному публічному праву (МПП), в процесі взаємодії даних систем в інформаційно-правовому просторі ноосфери, викликають

ефект синергізму, що позитивно відбивається на якісному змісті даного процесу при формуванні системи ноосферного права (НСП).

Міждержавні інтеграційні особливості галузей МЦП згідно конституційного права (КП) суб'єктів МПП, які проявляються в глобальному масштабі щодо системи МПП, дозволяють кваліфікувати безліч галузей МЦП в складі галузей національного права (ГНП) суб'єктів МПП, як окрему систему права нарівні з системами МПП і ГНП. Тому, в даний час, можна стверджувати про існування трьох типів права: на основі системи МПП, системи ГНП та системи МЦП, якій, при цьому, притаманні дуалістичні властивості, як глобально-регіональній системі права.

Отже, процес взаємодії систем МПП і МЦП в силу їх міждержавних інтеграційних функцій, і, згідно з поняттям про телеології даного процесу, з самого початку орієнтований на виникнення, становлення і розвитку в майбутньому системи НСП. Однак, необхідний моніторинг даного процесу з урахуванням його конвергентної-дивергентної лабільності і ймовірного посилення небезпечних тенденцій на тлі зайвого тиску міжнародно-правовими санкціями на окремі суб'єкти МПП і МЦП. Ці тенденції вказують на загрозу світовій цивілізаційній системі незворотною автаркією найбільших суб'єктів МПП.

В умовах, що склалися важливо, що застосування «топологічної двоконтурної оболонково-ядерної інформаційно-правової Моделі ноосфери» в дослідженні феномену синергізму систем МПП і МЦП дозволяє отримати достовірний прогноз на всіх етапах формування системи НВВ.

Ключові слова: глобалізація, галузі національного права, конституційне право, ноосферне право, міжнародне публічне право, муніципальне право, синергізм національного та міжнародного права.

Interstate integration functions, which are inherent in both systems – municipal law (ML) and international public law (IPL), in the process of interaction of these systems in the information and legal space of the noosphere, cause a synergistic effect, which positively affects the qualitative content of this process noosphere law (NL).

Interstate integration features of ML branches according to the constitutional law (KL) of IPL subjects, which are manifested on a global scale in relation to the IPL system, allow to qualify many branches of ML as part of national law (PNL) subjects of IPL subjects as a separate legal system IPL and PNL. Therefore, at present, it is possible to assert the existence of three types of law: on the basis of the IPL system, the PNL system and the IPL system, which, in turn, has dualistic properties as a global-regional legal system.

Thus, the process of interaction of IPL and ML systems due to their interstate integration functions, and, according to the concept of teleology of this process, from the beginning is focused on the emergence, formation and future development of the NSL system. However, it is necessary to monitor this process, taking into account its convergent-divergent lability and the likely strengthening of dangerous trends against the background of excessive pressure of international legal sanctions on individual entities of IPL and ML. These trends point to the threat to the world civilization system by the irreversible autarky of the largest subjects of IPL.

In the current conditions, it is important that the application of the "topological double-circuit shell-nuclear information-legal Model of the noosphere" in the study of the phenomenon of synergism of IPL and ML systems allows to obtain a reliable forecast at all stages of the NSL system.

Keywords: globalization, branches of national law, constitutional law, noosphere law, international public law, municipal law, synergy of national and international law.

Постановка проблеми. Ноосферне право (далі – НСП) – найвищий стан світової цивілізаційно-правової системи – межа, до якої в своєму спільному розвитку скеровуються і спрямовуються муніципальне право (далі – МЦП) і міжнародне публічне право (далі – МПП) [1; 2; 3; 4].

В даний час відбулося виділення галузей МЦП, які входять в систему галузей національного права (далі – ГНП) основних суб'єктів МПП в якості окремого безлічі, як самостійної глобальної системи права. Це наслідок спільного розвитку МЦП і МПП в руслі синергетичного взаємодії процесів регіональної юридизації і правової глобалізації, які йдуть в цивілізаційно-правовому просторі ноосфери вже близько 500 років [5, с. 11; 6, с. 9; 7; 8].

Явище синергізму, яке можна спостерігати на сучасному етапі юридико-ноосферної еволюції – при взаємодії систем МЦП і МПП – показник сталого розвитку світової цивілізації на шляху до формування єдиної системи НСП [9; 10; 11; 12].

Характерно, що НСП, згідно з уявленнями про найбільш розвинену вищу форму світової цивілізаційно-правової системи, формується одноразово, як на локально-регіональному рівні суб'єктів МЦП, так і на глобальному рівні суб'єктів МПП. Це пов'язано з притаманними даними системам міждержавними інтеграційними функціями, які закріплені в конституційному праві (далі – КП) суверенних держав, а точніше, в його правових актах. Дані функції реалізуються на конституційно-економічному рівні галузей КП, що існують в обов'язковому порядку в системній сукупності основних суб'єктів МПП (національних держав) і проявляються у вигляді конвергентно-правових тенденцій розвитку галузей МЦП і МПП, як феномен синергізму [8; 13; 14].

Тому підтримка умов синергізму систем МЦП і МПП на шляху до формування системи НСП – стримування тенденцій до автаркії великих «гравців» в системі МПП – а саме, своєчасне нівелювання дивергентно-правових тенденцій в КП, як профілюючої ГНП, якою володіють суб'єкти МПП, щодо самої системи МПП, – виступає суттєвою гарантією стійкого розвитку світової цивілізаційної системи [15; 16; 17].

У зв'язку з цим, велике значення має конституційно-економічний моніторинг виконання системою МЦП окремих функцій МПП спільно з системою МПП, розвиток яких закладено в КП, відносно суб'єктів МПП і телеологічно обумовлено міждержавною інтеграційною діяльністю. Отже, досягнення даної мети за допомогою моніторингу та превентивного правового усунення можливих загроз природному процесу синергізму систем МЦП і МПП, зокрема, впливу шляхом застосування адекватних міжнародно-правових санкцій до суб'єктів МПП і МЦП, за умови стримування основних суб'єктів МПП від автаркії, являє собою найважливіше завдання сучасності [15; 16; 17].

Наочно цей процес можна відобразити, використовуючи методи теорії графів і теорії множин на розробленій авторами статті «топологічної моделі інформаційно-правової структури ноосфери» (далі – Модель). Дана Модель відповідає науковим уявленням про взаємозв'язок цивілізаційно-правових подій в ноосферу на глобальному (МПП) і локально-регіональному (МЦП) рівнях – тобто, інформаційно-

правових структурних рівнях ноосфери, що є співвідносними з системою МПП [18; 19; 20].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридико-ноосферному дискурсі, крім наукових робіт авторів даної статті, відсутні інші наукові дослідження, які були б пов'язані з аналізом Моделі ноосфери в контекстуалізації процесу взаємодії систем МЦП і МПП, і, які, внаслідок аналізу даного процесу, могли б дати об'єктивний прогноз по виникненню в майбутньому системи НСП [20].

Однак, існують наукові роботи окремих авторів, в яких відображені дослідження по взаємодії системи МПП, її суб'єктів, КП як профілюючої галузі національного права та системи ГНП (внутрішньодержавного права). Такими авторами виступають: Мюллерсон Р.А., Ігнатенко Г.В., Мутана Аббас А.А., Карташкин В.А., Цирін А.М., Камардіна Ю.В., Миросердов А.С., Гаврилов В. В., Акчурин Т.Ф., Могилевський В.С., Васильєв Є.А. та ін. [8; 21; 22; 23; 24; 25; 26].

Необхідно наголосити на тому, що дана інформаційно-правова Модель ноосфери, є унікальним науковим інструментом для дослідження процесів взаємодії систем ГНП та МПП, зокрема, МЦП і МПП, в контексті нормативної бази КП, як профілюючої галузі національного права, інших ГНП, галузей МПП, що визначають правовий статус його суб'єктів, а, отже, і формування майбутньої системи НСП [8; 14; 19].

Тому **метою статті** є опис природних факторів, які детермінують виникнення системи НСП, а також характерних особливостей системи НСП, які неминуче сформується на основі процесу синергізму систем МЦП і МПП при виконанні спільних міждержавних інтеграційних функцій відповідно до розуміння понять юридичної ноосферології, конституційної політичної економіки і міжнародного права прав людини [27].

Виклад основного матеріалу. Особливу важливість в організації даної науково-практичної діяльності з прогнозування розвитку процесу формування НСП має дослідження впливу норм КП, як профілюючої галузі національного права, на діяльність основних суб'єктів МПП і, отже, на порядок взаємодії суб'єктів права системи МЦП в системі суб'єктів МПП (мова йде про тенденцію конституціоналізації міжнародного правопорядку держав) [8].

Методи юридичної ноосферології, в яких закладено поняття про природну інформаційно-правову структуру ноосфери, являють собою арсенал ефективних науково-практичних інструментів для досліджень процесу формування системи НСП. Характерно, що основою даного інструментарію виступає топологічна Модель ноосфери. Оскільки дана Модель спочатку є відображенням природної інформаційно-правової структури ноосфери, то вона логічно виступає і матрицею для створення сімейства гомологічних інформаційно-правових та конституційно-економічних моделей ноосфери [5; 6; 17; 18; 19].

Якщо звернутись до історичної ретроспективи, то система МЦП почала формуватися одночасно з виникненням системи МПП в пізньому Середньовіччі на рубежі XV-XVI століть при фазовому переході інформаційно-правової структури ноосфери від стадії локально-регіональної юридизації – до правової глобалізації (сфера великих географічних відкриттів). Отже, процес формування галузі МЦП, яка входить в ГНП, і одночасно нормативна сфера регламентації та регулювання головних суб'єктів МПП, у вигляді окремої системи, є наслідком інформаційно-правової структуризації простору ноосфери в формі локально-регіональної

юридизації і правової глобалізації [5; 6; 22].

Характерно, що вченими-правознавцями раніше було описано існування двох типів права: на основі глобальної системи МПП і глобальної системи ГНП (загальне державне право), відповідно до глобальної системи основних суб'єктів МПП [27, 11-31].

Однак, в результаті процесу інтеграції – а саме, правової глобалізації та виникнення системи МПП в планетарному масштабі, одночасно йшов процес локально-регіональної правової диференціації, що, своєю чергою, призвело до виникнення системної галузі КП, як профілюючої галузі національного права, МЦП, як органічної системи КП, а також виникнення і наступного розвитку інших ГНП щодо глобальної системи ГНП суб'єктів МПП [17; 18]. Іншими словами, МЦП, як система розвивалася: а) внаслідок конституційно-економічних взаємодій суб'єктів ГНП та суб'єктів МПП (насамперед, міжнародна торгівля тощо); б) згідно КП та в) відносно розвитку щодо самої системи МПП [7; 8].

Тому, в даний час, ми можемо обґрунтовано стверджувати про існування трьох типів права в планетарному масштабі:

- системи ГНП (внутрішньодержавне, національне право), включаючи КП як профілюючу галузь національного права;
- системи МПП; і
- системи МЦП [27, с. 11-31].

Відомо, що системі МПП і системі МЦП, згідно КП суверенних держав, притаманні міждержавні інтеграційні функції. Тому КП, кожного з основних суб'єктів МПП, визначає конституційні політико-економічні процеси, які, відповідно до еколого-економічних реалій, повинні забезпечувати сталий розвиток суб'єктів МПП і МЦП в цілому, як в локально-регіональному, так і світовому цивілізаційному просторі [9].

Слід зазначити, що уявлення про телеології даного процесу відповідає уявленню про основні характерні особливості майбутньої системи НСП, як обов'язкових умов його розвитку, про які в своїх роботах про ноосферу (написаних в першій половині ХХ століття), виклав академік В.І. Вернадський [28; 29; 30].

В даний час, ці умови (з незначною авторською корекцією) можна сформулювати у вигляді наступних тез:

- людина повинна розселитися по більшій частині поверхні планети;
- необхідно вдосконалити засоби зв'язку між людиною і державами [за допомогою глобальних інформаційних і платіжних систем];
- геологічна роль людини в процесі розвитку повинна стати лідируючою [домінуючою] над іншими геопроесами в біосфері;
- необхідно приступити до освоєння космосу;
- необхідно створити нові джерела енергії.
- необхідно забезпечити переважання прав людини, загальну терпимість, рівність релігій і рас [розвивати галузь міжнародного права прав людини];
- необхідно передбачити збільшення ролі демократії, як у зовнішній, так і внутрішній політиці;
- забезпечити свободу наукової думки від ідеології різного спрямування [зокрема, наукового визнання існування природної двоконтурної оболонково-ядерної інформаційно-правової глобальної структури ноосфери на протипагу вульгарним уявленням про «однополярний» або «багатополярний» світ];

- створити можливості для загального підвищення рівня життя;
- забезпечити розумне перетворення первинної природи Землі з метою зробити її здатною задовольнити всі матеріальні, естетичні і духовні потреби чисельно зростаючого населення;
- виключити війни з життя суспільства.

До цього можна додати, що усунення тенденцій до незворотної автаркії основних великих суб'єктів МПП – шлях до єдиної ідеальної держави за допомогою синергетичної взаємодії суб'єктів МЦП і МПП в системі ноосфери і становлення системи НСП [31; 32; 35; 36; 37; 38].

Є примітним, що дані тези, в яких відображена суть робіт про ноосферу академіка В.І. Вернадського, написаних у першій половині XX століття, відповідають Резолюції ООН зі сталого розвитку світової цивілізаційної системи, яка була прийнята в 2015 році, а також положенням більш ранніх документів ООН з даної проблематики [9; 33; 34; 38; 39].

На шляху формування системи НСП, розвитку міждержавних інтеграційних властивостей системи МЦП, даний тип права, що виникає на основі МЦП (регламентація і регулювання відносин всередині локальних територіальних людських спільнот – територіальних громад, в контекстуалізації їх багаторівневих поліоб'єктних і полісуб'єктних інтересів, що вони продукують як основоположні колективно-індивідуальні осередки людської цивілізації), придбав функціональні особливості, які притаманні, як системі МПП, так і системі ГНП. У цьому проявляються дуалістичні риси сучасної системи МЦП, як регіонально-глобального типу права, тобто системи права, яке об'єднує локальні території та регіони в глобальну систему: від рівня суб'єктів ГНП – до рівня суб'єктів МПП [3; 20; 21; 22; 23; 24].

Нам відомі три концептуальні теорії взаємодії МПП і ГНП (внутрішньодержавного, національного права): дві моністичні і одна дуалістична. Згідно дуалістичному підходу прийнято, що МПП і ГНП (внутрішньодержавне, національне право) є різними системами правопорядку. Відповідно до моністичних концепцій, МПП і ГНП (внутрішньодержавне, національне право) розглядаються, як складові частини єдиної системи права, при цьому, в одному варіанті обмовляється примат МПП, а в іншому – примат ГНП (внутрішньодержавного, національного права) [40; 41; 42; 43].

З урахуванням об'єктивних наукових уявлень про існування трьох типів права – у вигляді МПП, ГНП (внутрішньодержавного, національного права) та МЦП, слід зробити методологічний висновок, що регіонально-глобальні властивості МЦП підтверджують дуалістичну концепцію взаємодії МПП і ГНП (внутрішньодержавного, національного права). На це вказує дуалізм системи МЦП щодо систем МПП і ГНП (внутрішньодержавного, національного права), що відповідає реальним процесам, які йдуть в контексті інформаційно-правового різноманіття ноосфери, згідно Моделі [19; 20].

Функціональні особливості МЦП, на відміну від інших галузей права в системі ГНП (внутрішньодержавного, національного права) суб'єктів МПП, згідно КП окремих суб'єктів МПП, виходять за рамки ГНП (внутрішньодержавного, національного права) основних суб'єктів МПП, оскільки володіють міждержавними інтеграційними властивостями на рівні і за участю різних суб'єктів МЦП, які притаманні суб'єктам системи МПП [44].

Отже, в даний час, на глобальному топологічному інформаційно-правовому різноманітті ноосфери ми можемо спостерігати процес взаємодії вже всіх трьох типів права: системи МПП, системи ГНП (внутрішньодержавного, національного права) та глобальної системи МЦП. На основі норм КП і принципів «місцевого самоврядування» система МЦП стає все більш самостійною і стійкою сполучною ланкою між системою МПП і системою ГНП (внутрішньодержавним, національним правом) [27; 43; 44].

В результаті наведеного вище, та згідно Моделі, можна зробити припущення, що процес синергізму МЦП (як похідного елементу від ГНП /внутрішньодержавного, національного права/) та МПП, в майбутньому може привести до виникнення єдиного типу права у вигляді системи НСП, яка з'єднає воедино три вихідних типу права: ГНП (внутрішньодержавне, національне право), МЦП і МПП, в якому МЦП буде відігравати роль інтеграційного інституту.

Дійсно, саме в умовах правової глобалізації зростає міждержавна роль МЦП, як інтеграційного інституту, який підтримує сталий розвиток світової цивілізації і нівелює процеси дезінтеграції в ноосферу, з урахуванням посилення синергетичних тенденцій при взаємодії системи МПП і системи МЦП в контексті реалізації норм КП, як профільуючої галузі національного права [40; 41; 42; 43; 44].

У своїх дослідженнях автори розглядають взаємодію системи МПП і системи МЦП, що дозволяє дати об'єктивну оцінку розвитку системи МЦП з урахуванням особливостей конституційно-економічних процесів. Для прогнозування розвитку глобальної системи МЦП, автори використовують Модель ноосфери, яка була розроблена для дослідження процесу формування системи МПП в умовах юридизації ноосфери: «поділу світу» і правової глобалізації [44; 45].

Слід зазначити, що система МЦП, за своїми глобальними просторовими характеристиками, подібна системі МПП, але по локально-регіональним характеристикам являє собою подобу «комірчастої» інформаційно-правової структури (комірчастої топології). МЦП на регіональному рівні визначає локальну геометрію глобальної топологічної інформаційно-правової структури ноосфери, згідно Моделі [18; 19; 46; 52; 53].

Вважаємо, що впровадження методів топології в дані дослідження є об'єктивно необхідним для розробки ефективних методів моніторингу еволюції світової цивілізації в системі ноосфери, вдосконалення інтеграційних властивостей системи МЦП і управління процесом взаємодії системи МЦП і МПП з метою забезпечення сталого розвитку світової цивілізаційної системи, що автори пов'язують з формуванням системи НСП [54, с. 17; 55; 56; 57].

Процес «поділу світу», який почався в пізньому Середньовіччі на рубежі XV – XVI століть, став граничним пунктом «нового осьового часу» (далі – НОЧ). Це час, в якому відбувся перехід від локально-регіональної юридизації ноосфери до процесу правової глобалізації. Згідно з дослідженнями авторів, «поділ світу» привів до утворення системи МПП в планетарному масштабі і формуванню в системі ноосфери «глобальної топологічної двоконтурної оболонково-ядерної інформаційно-правової структури» [5; 6; 47].

Одночасно з процесом інституціоналізації системи МПП, в системі ГНП (внутрішньодержавному, національному праві) окремих суб'єктів МПП, в пізньому Середньовіччі почався інтенсивний процес формування локально-регіональної галузі права – МЦП (Магдебурзьке право). Галузь МЦП, що виникла на основі

принципів «місцевого самоврядування» функціонально заповнила в системі ГНП (внутрішньодержавному, національному праві) інформаційно-правову нішу, яка раніше, в умовах феодального ладу – до НОЧ, була зайнята локально-регіональної формою МПП [5].

Вивчення взаємодії даних процесів, між системами МПП і МЦП, має величезне значення для розробки правових інструментів і методів їх застосування, які можуть забезпечити, з урахуванням сучасних тенденцій, «сталий розвиток» світової цивілізаційної системи в геокосмічному просторі [47; 48].

Авторами встановлено, що процес юридизації простору ноосфери, яка наповнена суб'єктами права і об'єктами правової регламентації і регулювання, характеризується певним, так званим, телеологічним вектором інформаційно-правової структуризації ноосфери, пов'язаним з поняттям становлення процесу «сталого розвитку» світової цивілізації [9].

Однак, в умовах правової глобалізації, інформаційно-правова структуризація проявляється у вигляді двох «різноспрямованих», але взаємопов'язаних процесів: диференціації та інтеграції. На рубежі XV–XVI століть в процесі геополітичного «поділу світу» на дві умовні півсфери, правова диференціація призвела до розшарування інформаційно-правового простору ноосфери. Це проявилось у виникненні «топологічної двоконтурної оболонково-ядерної інформаційно-правової структури» на глобальному різноманітті ноосфери. Одночасно з розшаруванням і утворенням «оболонково-ядерної» інформаційно-правової структури ноосфери, як ефект «зворотного зв'язку» в складних природних системах – «feet-bake», стало формування системи МПП в глобальному масштабі. Отже, система МПП за допомогою правових інструментів «зцементувала» глобальну двоконтурну інформаційно-правову структуру ноосфери (Рис. 1). Цей процес, який став особливо активно розвиватися на рубежі XV–XVI століть «de-facto», був підтриманий папськими буллами про «поділ світу» між Іспанією і Португалією, а потім «de-jure» – в міжнародно-правовому планетарному масштабі закріплений Тордесільяським і Сарагоським договорами між ними [49].

Рис. 1. Глобальна топологічна двоконтурна оболонково-ядерна інформаційно-правова модель ноосфери (картосхема)

Своєю чергою, процес правової глобалізації привів на локально-регіональному рівні до формування в ГНП (внутрішньодержавному, національному праві) основних суб'єктів МПП нової галузі права – МЦП, яка відповідно до своїх функціональних особливостей, відповідно до властивих їй принципів «місцевого самоврядування», була подібна до локально-регіональної форми МПП. Тому, в даний час, можна впевнено стверджувати про існування глобальної системи галузей МЦП щодо системи ГНП (внутрішньодержавного, національного права) головних суб'єктів МПП. Іншими словами, – це вказує на розвиток і вдосконалення принципів «місцевого самоврядування» на основі МЦП, також має ознаки міждержавної інтеграційної системи, яка за 500 років з початку свого виникнення розгорнулася в планетарному масштабі паралельно з системою МПП [40; 41; 42; 43].

Для дослідження інтеграційних властивостей і особливостей глобальної системи МЦП суб'єктів МПП, автори вдосконалили, розроблену ними модель ноосфери, яка відображає інформаційно-правову структуру цивілізаційного простору ноосфери. Реалізація норм КП, які відображені в МЦП суб'єктів МПП щодо Моделі ноосфери, проявляється в конституційно-економічних явищах і процесах, що дозволяє застосувати в даних дослідженнях, не тільки якісні, а й кількісні методи [18; 19; 44; 45].

Оскільки регіональна «комірчаста» інформаційно-правова структура ноосфери сформувалася природним шляхом за участю всіх суб'єктів МЦП, то її відображення на Моделі, є подобою існуючої геополітичної картини світу, як на глобальному, так і на регіональному (локальному) рівні [46].

Реальність існування ноосфери визнається в юридико-ноосферному дискурсі достовірним науковим фактом, їй відводиться певне місце в генеалогічній послідовності космічної еволюції, початок якої поклала космологічна сингулярність,

так званий, «Великий Вибух» близько 13 млрд. років тому [50].

З точки зору сучасного природознавства онтологія і генеалогія ноосфери включає кілька окремих, але взаємопов'язаних етапів:

- утворення «крупнокомірчастої» структури Всесвіту, галактик, однією з яких є Чумацький Шлях [51];
- формування безлічі зоряних систем, Сонячної системи, системи Земля-Місяць і системи природних оболонок Землі;
- створення біосфери, популяції виду *Homo sapiens* і ноосфери, як глобального топологічного інформаційно-правового різноманіття, що володіє, при цьому, «дрібнопористою» інформаційно-правовою структурою.

Отже, «дрібнокомірчасту» інформаційно-правову структуру ноосфери, можна розглядати в якості подібності «крупнокомірчастій» структурі нашого Всесвіту, яка відображається на глобальному різноманітті ноосфери внаслідок синергетичної еволюції матерії всього Всесвіту (Рис. 2).

Рис. 2. Еволюція інформаційно-правової просторової структури ноосфери

Процес інформаційно-правової структуризації ноосфери, виникнення глобальної системи МПП і розвиток локально-регіональної «комірчастої» системи МЦП на основі і в просторі суб'єктів МПП, є закономірним і безперервним процесом, який, на думку авторів, повинен привести в майбутньому до виникнення системи НСП. Він включає локально-регіональну юридизацію, правову глобалізацію, а в цілому, міждержавну інтеграцію на основі МЦП і МПП в руслі масштабних еволюційних процесів неживої і живої речовини нашого Всесвіту за участю суб'єктів і об'єктів права на всіх інформаційно-правових структурних рівнях ноосфери [30].

Найбільш важливим питанням, в науковій теоретичній і практичній діяльності

в області досліджень з формування системи НСП в процесі синергізму систем МЦП і МПП, є розвиток «міжнародного інституту права прав людини» в умовах розширення і зміцнення системи МЦП, як глобальної системи права [65; 66; 67; 68]. Дана діяльність особливо необхідна в умовах експоненціального зростання технологій по імплантації в мозок людини чіпів для створення прямого бездротового штучного зв'язку мозку кожної окремої особистості і комп'ютерних систем [58; 59; 60; 61; 62; 63; 64].

Також слід зазначити, важливість вивчення функціональної ролі окремих особистостей – суб'єктів права в системі МЦП щодо системи МПП, як синергетичного феномену – потужних соціальних акторів в розвитку, так званого, «місцевого самоврядування»: від локально-регіонального рівня МЦП – до глобального рівня. Це є важливим напрямком досліджень в контексті юридичної ноосферології – впливу окремих видатних особистостей на шляху до формування системи НСП – створення ідеальної держави в процесі взаємодії МЦП і МПП [31; 37; 38; 65; 68].

Висновки. Системний аналіз положень наведених вище, дає можливість зробити наступні висновки, що володіють методологічною, праксеологічною та технологічною властивостями, а саме:

- системи МПП і МЦП, з урахуванням їх міждержавних інтеграційних функцій і умов взаємодії в глобальному просторі ноосфери, згідно Моделі, є природним динамічним фундаментом для становлення і розвитку в майбутньому системи НСП;
- в результаті підвищення темпів міждержавної інтеграції і прискорення правової глобалізації зростає роль методів юридичної ноосферології в дослідженні синергетичного феномену виникнення НСП;
- дані методи засновані на створенні сімейства гомологічних інформаційно-правових моделей ноосфери – ефективного інструменту в подібних дослідженнях;
- при цьому необхідно враховувати тенденції до можливої автаркії найбільших суб'єктів МПП при впливі міжнародно-правовими санкціями на суб'єкти не тільки МПП, а й МЦП;
- стан надлишкової і незворотною автаркії суб'єктів МПП може наступити внаслідок зловживання застосуванням міжнародно-правових санкцій до окремих суб'єктів МПП і МЦП – все це відбувається на тлі рівноважної динаміки конвергентно-дівергентних правових процесів в єдиному юридико-ноосферному просторі при взаємодії між суб'єктами МПП і МЦП, що є співвідносними з настановами КП держав-членів міжнародного співтовариства (суб'єктів МПП) і знаходять свій вираз у конституційно-економічних перетвореннях;
- посилення тенденцій до автаркії здатне викликати порушення процесів синергізму між системами МПП і МЦП, що представляє реальну загрозу становленню системи НСП, оскільки може уповільнити, а, можливо, загальмувати, або навіть повністю зупинити процес формування системи НСП.

Список використаних джерел:

1. Ноосферна парадигма в публічному управлінні: теорія, історія, сучасність : матеріали наук.-практ. конф., 15 березня 2017 р. Харків : Вид-во ХарPI

НАДУ "Magistr", 2017. 208 с. URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2017-4/2017_01.pdf

2. Бородин Е. А. Философские проблемы становления ноосферного права: инвайронментальный дискурс «живого права» : дис. ... канд. философ. наук : 09.00.11. Иваново. 2015. 167 с. URL: <http://www.ivanovo.ac.ru/upload/medialibrary/78f/BorodinDisser.pdf>

3. Батанов О. В. Муніципальне право України : підручник / відп. ред. М. О. Баймуратов. Харків : «Одіссей», 2008. 528 с.

4. Баймуратов М. А. Международное публичное право : учебник. Харьков : ООО «Одіссей», 2007. 704 с.

5. Баймуратов М. А., Ожерельев В. П. Юридична ноосферологія як наукова і навчальна дисципліна: об'єкт, предмет і методи досліджень. *Соціальний Калейдоскоп*. 2020. Том 1. № 1. URL: <https://socialcaleidoscope.org.ua/index.php/journal/article/view/10/8>

6. Баймуратов М. А., Ожерельев В. П. Роль юридичної ноосферології у розробці наукових методів міжнародно-правового прогнозування. *Соціальний Калейдоскоп*. 2020. Том 1. № 2. URL: <https://socialcaleidoscope.org.ua/index.php/journal/article/view/12/10>

7. Баймуратов М. О., Васильев Е. О. Територіальна громада та органи місцевого самоврядування України у локальній системі зовнішньоекономічної діяльності. Одеса : Фенікс. 2017. 216 с.

8. Могілевський В. С. Роль місцевого самоврядування в становленні національного та глобального конституціоналізму: питання взаємодії та ефективності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Харків. 2019. 211 с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14586/6/diss-Mogilevskii.pdf>

9. Перетворення нашого світу: Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року : Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року (A/70/L.1). URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015>

10. Урсул А. Д. На пути к ноосферной цивилизации: взаимосвязь цивилизационных и ноосферных исследований. *Политика и общество*. 2014. № 12 (120). С. 1501-1520.

11. Урсул А. Д., Урсул Т. А. Цели перехода к устойчивому развитию человеческой цивилизации. Знание. Понимание. Умение. *Гуманитарные науки: теория и методология*. 2016. № 2. С. 65-72.

12. Мезенцев Ю. Л. Ноосферное мировоззрение – стратегия выживания современной цивилизации. *Учёные записки Таврического национального университета им. В. В. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2011. Том 24 (63). № 3. С. 309-316.

13. Плавич В. П. Проблемы воздействия процессов конвергенции на право и государство. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство*. 2014. Т. 19. Вип. 1 (22). С. 7-20.

14. Баймуратов М. А. Місцеве самоврядування як загальний спадок людської цивілізації та важливий феномен сучасного світового конституціоналізму. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2011. Вип. 1. С. 58-65.

15. Ильяхов А. А. Вынужденная автаркия: исторический опыт. *Актуальные проблемы экономики и права*. 2015. № 1. С. 26-31. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vynuzhdennaya-avtarkiya-istoricheskiy-opyt>
16. Романовская В. Б., Цыганов В. И. От автаркии к антиглобализму: преемственность идей в политико-правовом дискурсе. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. 2015. № 5-6. С. 307-311. URL: http://www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/19931778_2015_-_5-6_unicode/49.pdf
17. Торкановский Е. П. В защиту автаркии как современного способа национального экономического развития. *Экономические отношения*. 2019. Том 9. № 1. С. 157-169. URL: <https://1economic.ru/lib/0470>
18. Баймуратов М. А., Ожерельев В. П. Міжнародне публічне право і ноосфера: на шляху до створення єдиної аналітичної моделі. *Публічне право*. 2019. № 1 (33). С. 120-130. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/33/pdf/pp-2019-33-14.pdf>
19. Баймуратов М. А., Ожерельев В. П. Роль топологічної двоконтурної моделі ноосфери в дослідженні процесів правової глобалізації. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 1. С. 8-18. URL: <https://instzak.com/index.php/journal/article/view/1770/1651>
20. Баймуратов М. А., Ожерельев В. П. Топологічна інформаційно-правова структура ноосфери – концептуальна основа ноосферного права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. № 4. URL: <https://instzak.com/index.php/journal/article/view/1826/1706>
21. Мюллерсон Р. А. Соотношение международного и национального права. Москва : Междунар. отнош. 1982. 136 с.
22. Игнатенко Г. В. Международное право и внутригосударственное право: проблемы сопряженности и взаимодействия: сб. научных публикаций за сорок лет (1972 – 2011 годы). Москва : Норма: ИНФРА – М, 2012. 416 с.
23. Мутана Аббас А. А. Взаємодія конституційного та міжнародного права в умовах глобалізації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь. 2015. 208 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0071618>
24. Карташкин В. А. Права человека: соотношение и взаимодействие международного и внутригосударственного права. *Труды института государства и права РАН*. 2016. № 4. С. 14-34. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/prava-cheloveka-sootnoshenie-i-vzaimodeystvie-mezhdunarodnogo-i-vnutrigosudarstvennogo-prava>
25. Цирин А. М. Правовые основы муниципальной собственности в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Москва, 2006. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/97-02-047-kartashkin-v-a-prava-cheloveka-v-mezhdunarodnom-i-vnutrigosudarstvennom-prave-m-1995-135s>
26. Камардіна Ю. В. Муніципальна реформа в Україні та державах-членах Європейського Союзу в умовах європейської міждержавної інтеграції: порівняльно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ : ІЗ ВРУ, 2020. 267 с. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31904.pdf>
27. Нефёдов Б. И. Катехизис аспиранта кафедры международного права : учебное пособие / отв. ред. А.Н. Вылегжанин. Москва : МГИМО – Университет,

2018. 462 с. URL: <https://mgimo.ru/upload/iblock/497/katekhizis-aspiranta-kafedry-mezhdunarodnogo-prava.pdf>
28. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление. Москва : Наука, 1991. 271 с.
29. Вернадский В. И. Несколько слов о ноосфере. *Успехи современной биологии*. 1944. № 18. Вып. 2. С. 113-120.
30. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера. Москва : Наука. 1989. 261 с.
31. Ивакин А. А. Предпосылки и предтечи учения о ноосфере. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. Вип. 10. С. 58-61. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/367/29>
32. Міжнародне право: виклики сьогодення : матеріали міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 20 грудня 2016 р.). Київ : Київ. нац. торг.-екон. у-т, 2017. 175 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/NzM1OQ==/b0c4aa391dda2434b93cbcf4756c7ebd.pdf>
33. Декларация Конференции Организации Объединенных Наций по проблемам окружающей человека среды (Стокгольмская декларация) 1972 года и Рио-де-Жанейрская декларация по окружающей среде и развитию 1992 года. URL: https://legal.un.org/avl/pdf/ha/dunche/dunche_r.pdf
34. Конференция Организации Объединенных Наций по устойчивому развитию "Рио+20" 19 января 2012 года. URL: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB130/B130_36-ru.pdf
35. Грачёв В. А. Учение В. И. Вернадского о ноосфере как основа устойчивого развития. *Юг России: экология, развитие*. 2015. Том 10. № 3. С. 16-23. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/uchenie-v-i-vernadskogo-o-noosfere-kak-osnova-ustoychivogo-razvitiya>
36. Смирнов Г. С. Образование ноосферы: философско-методологические проблемы эволюции сознания. Иваново : Иван. гос. ун-т, 2015. 504 с. URL: http://ivanovo.ac.ru/upload/medialibrary/361/Smirnov_G_S_Obrazovanie_noosfery_2015_god.pdf
37. Адамов А. К. Актуальные вопросы формирования ноосферных республик. Социально-философские проблемы формирования коллективного разума. *Ноосферные исследования*. 2020. Вып. 1. С. 90-99. URL: http://glonoos.com/wp-content/uploads/16%D0%9D%D0%98_2020_1_%D0%90%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B2-_1_-_1_.pdf
38. Дедуш О. Явище «національна ідентичність» у координатах ноосферної концепції Володимира Вернадського. *Народна творчість та етнологія*. 2018. № 3 (373). С. 79-84. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/2018-rik/3/755-doslidzhennia-molodykh-uchenykh/280-yavyshche-natsionalna-identychnist-u-koordynatakh-noosfernoi-kontseptsii-volodymyra-vernadskoho>
39. Краснова Н. Н. Ноосферный социокультурный подход к концепции прав человека. *Вестник Института развития ноосферы*. 2019. № 1(3). С. 40-71. URL: http://biosphere-sib.ru/scientific-practical-journals/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%98%D0%A0%D0%9D_3_2019.pdf
40. Батычко В. Т. Международное право. Конспект лекций. Лекция 2.3. Соотношение внутригосударственного и международного права. Таганрог :

ТТИ ЮФУ. 2011. URL: http://www.aup.ru/books/m232/2_3.htm

41. Гаврилов В. В. Международная и национальные правовые системы: понятие и основные направления взаимодействия : автореф. дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.10. Казань. 2006. 41 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/ezhdunarodnaya-i-natsionalnye-pravovye-sistemy-ponyatie-i-osnovnye-napravleniya-vzaimodeist>

42. Акчурина Т. Ф. Соотношение международного и внутригосударственного права (вопросы общей теории) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Казань. 2001. 28 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/sootnoshenie-mezhdunarodnogo-i-vnutrigosudarstvennogo-prava-voprosy-obshchei-teorii>

43. Васильев Є. О. Роль органів місцевого самоврядування України у створенні локальної системи зовнішньоекономічної діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ : ІЗ ВРУ. 2016. 191 с. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31332.pdf>

44. Львова Є. О. Глобальний конституціоналізм: теоретичні підходи та правові виклики до формування : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02. Київ : НАУ, 2020. 407 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/43834>

45. Подсолонко В. А., Подсолонко Е. А., Бузни А. Н. Теория расширяющейся экономики: взаимосвязь мотивированных функций управления с составляющими локальных целей ноосферного развития. *Геополитика и экогеодинамика регионов*. 2019. Том 5(15). Вып. 1. С. 28–49. URL: <http://geopolitika.cfuv.ru/wp-content/uploads/2019/07/003podsolonko.pdf>

46. Кравченко В. В., Бородин Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 148 с. URL: http://dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mistseve_samovryaduvannya.pdf

47. Урсул А. Д. Космическое продолжение глобальных процессов. *Пространство и время*. 2012. № 2 (8). С. 17–23.

48. Ноосферный проект социоприродной эволюции: поиск алгоритмов устойчивости : коллективная монография / отв. ред. проф. Д. Е. Муза. Донецк : ДонНТУ, Технопарк ДонНТУ УНИТЕХ, 2014. 288 с.

49. Испано-португальские договоры о разделе колониальных владений в 15–18 веках. *Национальная политическая энциклопедия*. URL: <http://politike.ru/termin/ispano-portugalskie-dogovory.html>

50. Барышев Ю. В., Теерикорпи Пекка. Фрактальная структура Вселенной. Очерк развития космологии. Специальная астрофизическая обсерватория РАН. 2005. 396 с.

51. Шандарин С. Ф. Теория протекания и ячеисто-сетчатая структура Вселенной. *Письма в Академический Журнал*. 1983. Т. 9. № 4. С. 195–199.

52. Ткаченко М. Г. Модель сети ячеистой топологии для организации распределенной отказоустойчивой обработки данных. *Инженерный вестник Дона*. 2015. № 4. С. 11. URL: http://www.ivdon.ru/uploads/article/pdf/IVD_190_tkachenko.pdf_cc588c1041.pdf

53. Ячеистая топология : справочник. URL: <https://studfile.net/preview/2493204/page:8/>

54. Никитюк Л. А. Архитектура информационных сетей : учеб. пособ. / под

ред. Н. В. Захарченко. Одесса : Изд. УГАС им. А.С. Попова, 2000. 62 с.

55. Международное информационное право. URL: <http://cyberpeace.org.ua/files/razdel-1.pdf>

56. Савельев Д. А. Информационное право и электронное государство. Вводный курс : учеб. пособ. Санкт-Петербург : НИУ ИТМО, 2012. 71 с. URL: <https://www.russianlaw.net/files/law/doc/a308.pdf>

57. Бачило И. Л. Информационное право : учебник. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2011. 522 с. URL: http://telecomlaw.ru/studyguides/infolaw/infolaw_2011_b.pdf

58. Илон Маск решил создать технологию связи мозга с компьютером. URL: <https://lenta.ru/news/2017/03/28/musk/>

59. Илон Маск пообещал чипировать человека в течение года. URL: <https://lenta.ru/news/2020/05/08/chip/>

60. Илон Маск чипировал обезьяну. URL: <https://lenta.ru/news/2021/02/01/chip/>

61. Стартап Neuralink Илона Маска вживил в мозг обезьяны чип, позволяющий силой мысли играть в видеоигры. URL: <https://meduza.io/news/2021/02/01/startup-neuralink-ilona-maski-vzhivil-v-mozg-obeziany-chip-pozvolayushchiy-siloy-mysli-igrat-v-videoigry>

62. Elon Musk Says He Wired Up a Monkey's Brain to Play Video Games By Reed Stevenson and River Davis 1 февраля 2021 г., 09:17 GMT+2 Updated on 1 February 2021. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-01/elon-musk-wired-up-a-monkey-s-brain-to-play-videogames>

63. 'Three little pigs': Musk's Neuralink puts computer chips in animal brains. URL: <https://www.reuters.com/article/us-tech-neuralink-musk/three-little-pigs-musk-neuralink-puts-computer-chips-in-animal-brains-idUSKBN25O2EG>

64. Elon Musk claims that his wired-up Neuralink monkey is happy and enjoys playing video games. URL: <https://www.neowin.net/news/elon-musk-claims-that-his-wired-up-neuralink-monkey-is-happy-and-enjoys-playing-video-games>

65. Завальнюк В. В. Філософські та соціологічні складники юридичної антропології. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. Вип. 10. С. 50-53. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/365/27>

66. Миросердов А. С. Учёт исторических и иных местных традиций, как принцип в системе организации местного самоуправления : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Москва, РУДН. 2016. 163 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/uchet-istoricheskikh-i-inykh-mestnykh-traditsii-kak-printsip-v-sisteme-organizatsii-mestnogo>

67. Липкина Н. Н. Международное право прав человека или международное гуманитарное право: к вопросу о наименовании отрасли международного права. *Вестник Саратовской государственной юридической академии*. 2013. № 2(91). С. 180-186. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnoe-pravo-prav-cheloveka-ili-mezhdunarodnoe-gumanitarnoe-pravo-k-voprosu-o-naimenovanii-otrasli-mezhdunarodnogo-prava>

68. Кофман Б. Я. Людина, особистість і громадянин в сучасному конституційному праві : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02. Київ : ІЗ ВРУ, 2020. 406

c. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31958.pdf>

References:

1. *Noosferna paradyhma v publichnomu upravlinni: teoriia, istoriia, suchasnist: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii* [Noosphere paradigm in public administration: theory, history, modernity: materials of scientific-practical conference] (2017). Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU "Mahistr". URL: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2017-4/2017_01.pdf [in Ukrainian].
2. Borodin, E. A. (2015). *Filosofskie problemy stanovleniya noosfernogo prava: invajronmental'nyj diskurs «zhivogo prava»*: dissertacija kandidata filosofskih nauk [Philosophical problems of the formation of noospheric law: environmental discourse of "living law": dissertation of the candidate of philosophical sciences]. Ivanovo. URL: <http://www.ivanovo.ac.ru/upload/medialibrary/78f/BorodinDiss.pdf> [in Russian].
3. Баташов, О. В. (2008). *Munitsypalne pravo Ukrainy*: pidruchnyk [Municipal law of Ukraine: a textbook]. Kharkiv: «Odissei». [in Ukrainian].
4. Bajmuratov, M. A. (2007). *Mezhdunarodnoe publichnoe pravo: uchebnik* [Public International Law: Textbook]. Kharkiv: ООО «Odissej». [in Russian].
5. Baimuratov, M. A., Ozhereliev, V. P. (2020). Yurydychna noosferolohiia yak naukova i navchalna dystsyplina: ob'ekt, predmet i metody doslidzhen [Legal noospherology as a science and basic discipline: object, subject and methodology]. *Sotsialnyi Kaleidoskop* [Social Kaleidoscope], vol. 1, no. 1. URL: <https://socialcalescope.org.ua/index.php/journal/article/view/10/8> [in Ukrainian].
6. Baimuratov, M. A., Ozhereliev, V. P. (2020). Rol yurydychnoi noosferolohii u rozrobsi naukovykh metodiv mizhnarodno-pravovoho prohnouvan'nia [The role of legal noospherology in the development of scientific methods of international legal forecasting]. *Sotsialnyi Kaleidoskop* [Social Kaleidoscope], vol. 1, no. 2. URL: <https://socialcalescope.org.ua/index.php/journal/article/view/12/10> [in Ukrainian].
7. Baimuratov, M. O., Vasylev, E. O. (2017). *Terytorialna hromada ta orhany mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy u lokalnii systemi zovnishnoekonomichnoi diialnosti* [Territorial community and local self-government bodies of Ukraine in the local system of foreign economic activity]. Odesa: Feniks. [in Ukrainian].
8. Mohilevskyi, V. S. (2019). *Rol mistsevoho samovriaduvannia v stanovlenni natsionalnoho ta hlobalnoho konstytutsionalizmu: pytannia vzaємodii ta efektyvnosti: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk*. Kharkiv. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14586/6/diss-Mogilevskii.pdf> [in Ukrainian].
9. *Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok dennyi v haluzi staloho rozvytku na period do 2030 roku: Rezoliutsiia, pryiniata Heneralnoi Asambleiei OON 25 veresnia 2015 roku (A/70/L.1)* [Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the UN General Assembly on 25 September 2015]

- (A / 70 / L.1)]. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> [in Ukrainian].
10. Ursul, A. D. (2014). Na puti k noosfernoj civilizacii: vzaimosvjaz' civilizacionnyh i noosfernyh issledovanij [Towards a noospheric civilization: the relationship between civilizational and noospheric research]. *Politika i obshchestvo* [Politics and society], no. 12 (120), 1501-1520. [in Russian].
11. Ursul, A. D., Ursul, T. A. (2016). Celi perehoda k ustojchivomu razvitiju chelovecheskoj civilizacii. Znanie. Ponimanie. Umenie [Goals of the transition to sustainable development of human civilization. Knowledge. Understanding. Skill]. *Gumanitarnye nauki: teorija i metodologija* [Humanities: theory and methodology], no. 2, 65-72. [in Russian].
12. Mezencev, Ju. L. (2011). Noosfernoe mirovozzrenie – strategija vyzhivaniya sovremennoj civilizacii [Noospheric worldview – a strategy for the survival of modern civilization]. *Uchjonye zapiski Tavricheskogo nacional'nogo universiteta im. V. V. Vernadskogo. Serija «Filologija. Social'nye kommunikacii»* [Scientific notes of the Tavrichesky National University named after V.V. Vernadsky. Series "Philology. Social communications"], vol. 24 (63), no. 3, 309-316. [in Russian].
13. Plavich, V. P. (2014). Problemy vozdejstviya processov konvergencii na pravo i gosudarstvo [Problems of the impact of convergence processes on law and the state]. *Visnik ONU im. I. I. Mechnikova. Pravo i zakon* [Bulletin of ONU named after I. I. Mechnikov. Jurisprudence], vol. 19, iss. 1 (22), 7-20. [in Russian].
14. Baimuratov, M. A. (2011). Mistseve samovriaduvannia yak zahalnyi spadok liudskoi tsyvilizatsii ta vazhlyvyi fenomen suchasnoho svitovoho konstytutsionalizmu [Local self-government as a common heritage of human civilization and an important phenomenon of modern world constitutionalism]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: Pravo* [Bulletin of Mariupol State University. Series: Law], iss. 1, 58-65. [in Ukrainian].
15. Il'juhov, A. A. (2015). Vynuzhdennaja avtarkija: istoricheskij opyt [Forced Autarchy: Historical Experience]. *Aktual'nye problemy jekonomiki i prava* [Actual problems of economics and law], no. 1, 26-31. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vynuzhdennaya-avtarkiya-istoricheskij-opyt> [in Russian].
16. Romanovskaja, V. B., Cyganov, V. I. (2015). Ot avtarkii k antiglobalizmu: preemstvennost' idej v politiko-pravovom diskurse [From Autarchy to Anti-Globalism: Continuity of Ideas in Political and Legal Discourse]. *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N. I. Lobachevskogo* [Bulletin of the Nizhny Novgorod University. N.I. Lobachevsky], no. 5-6, 307-311. URL: http://www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/19931778_2015_-_5-6_unicode/49.pdf [in Russian].
17. Torkanovskij, E. P. (2019). V zashhitu avtarkii kak sovremennogo sposoba nacional'nogo jekonomicheskogo razvitija [In defense of autarky as a modern way of national economic development]. *Jekonomicheskie otnoshenija* [Economic relations], vol. 9, no. 1, 157-169. URL: <https://1economic.ru/lib/0470> [in Russian].
18. Baimuratov, M. A., Ozhereliev, V. P. (2019). Mizhnarodne publichne pravo i noosfera: na shliakhu do stvorennia yedynoi analitychnoi modeli [International public law and the noosphere: on the way to creating a unified analytical model]. *Publichne pravo* [Public law], no. 1 (33), 120-130. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/33/pdf/pp-2019-33-14.pdf> [in Ukrainian].
19. Baimuratov, M. A., Ozhereliev, V. P. (2020). Rol topologichnoi dvokonturnoi

modeli noosfery v doslidzhenni protsesiv pravovoi hlobalizatsii [The role of the topological two-loop model of the noosphere in the study of the processes of legal globalization]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine], no. 1, 8-18. URL: <https://instzak.com/index.php/journal/article/view/1770/1651> [in Ukrainian].

20. Baimuratov, M. A., Ozhereliev, V. P. (2020). Topologichna informatsiino-pravova struktura noosfery – kontseptualna osnova noosferneho prava [The topological information and legal structure of the noosphere is the conceptual basis of noosphere law]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine], no. 4. URL: <https://instzak.com/index.php/journal/article/view/1826/1706> [in Ukrainian].

21. Mjullerson, R. A. (1982). *Sootnoshenie mezhdunarodnogo i nacional'nogo prava* [Correlation between international and national law]. Moscow: Mezhdunar. otnosh.

22. Ignatenko, G. V. (2012). *Mezhdunarodnoe pravo i vnutrigosudarstvennoe pravo: problemy sopryazhennosti i vzaimodeystviya: sbornik nauchnykh publikatsiy za sorok let (1972 – 2011 gody)* [International law and domestic law: problems of conjugation and interaction: a collection of scientific publications for forty years (1972 – 2011)]. Moscow: Norma: INFRA – M. [in Russian].

23. Mutana, Abbas A. A. (2015). *Vzaiemodiia konstytutsiinoho ta mizhnarodnogo prava v umovakh hlobalizatsii: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk* [Interaction of constitutional and international law in the conditions of globalization: the thesis of the PhD in Law]. Mariupol. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0071618> [in Ukrainian].

24. Kartashkin, V. A. (2016). Prava cheloveka: sootnoshenie i vzaimodeystvie mezhdunarodnogo i vnutrigosudarstvennogo prava [Human rights: correlation and interaction of international and domestic law]. *Trudy instituta gosudarstva i prava RAN* [Proceedings of the Institute of State and Law of the Russian Academy of Sciences], no. 4, 14-34. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/prava-cheloveka-sootnoshenie-i-vzaimodeystvie-mezhdunarodnogo-i-vnutrigosudarstvennogo-prava> [in Russian].

25. Cirin, A. M. (2006). *Pravovye osnovy municipal'noj sobstvennosti v Rossijskoj Federacii: avtoreferat dissertatsii kandidata juridicheskikh nauk* [Legal bases of municipal property in the Russian Federation: abstract of the thesis of the PhD in Law]. Moscow. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/97-02-047-kartashkin-v-a-prava-cheloveka-v-mezhdunarodnom-i-vnutrigosudarstvennom-prave-m-1995-135s> [in Russian].

26. Kamardina, Yu. V. (2020). *Munitsypalna reforma v Ukraini ta derzhavakh-chlenakh Yevropeiskoho Soiuzu v umovakh yevropeiskoi mizhderzhavnoi intehtratsii: porivnialno-pravove doslidzhennia: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk* [Municipal reform in Ukraine and the member states of the European Union in the conditions of the European interstate integration: comparative legal research: the thesis of the PhD in Law]. Kyiv: IZ VRU. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31904.pdf> [in Ukrainian].

27. Nefjodov, B. I. (2018). *Katehizis aspiranta kafedry mezhdunarodnogo prava: uchebnoe posobie* [Catechism of a Postgraduate Student of the Department of International Law: Study Guide]. Moscow: MGIMO – Universitet. URL:

<https://mgimo.ru/upload/iblock/497/katekhizis-aspiranta-kafedry-mezhdunarodnogo-prava.pdf> [in Russian].

28. Vernadskij, V. I. (1991). *Nauchnaja mysl' kak planetnoe javlenie* [Scientific thought as a planetary phenomenon]. Moscow: Nauka. [in Russian].

29. Vernadskij, V. I. (1944). Neskol'ko slov o noosfere [A few words about the noosphere]. *Uspehi sovremennoj biologii* [Advances in modern biology], no. 18, iss. 2, 113-120. [in Russian].

30. Vernadskij, V. I. (1989). *Biosfera i noosfera* [Biosphere and noosphere]. Moscow: Nauka. [in Russian].

31. Ivakin, A. A. (2016). Predposylki i predtechki uchenija o noosfere [Preconditions and forerunners of the doctrine of the noosphere]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii* [Current issues of philosophy and sociology], iss. 10, 58-61. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/367/29> [in Russian].

32. *Mizhnarodne pravo: vyklyky sohodennia: materialy mizhnarodnoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii* (2017) [International law: the challenges of today: materials of the international scientific-practical Internet conference]. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. u-t. URL: <https://knute.edu.ua/file/NzM1OQ==/b0c4aa391dda2434b93cbcf4756c7ebd.pdf> [in Ukrainian].

33. *Deklaracija Konferencii Organizacii Ob#edinennyh Nacij po problemam okruzhajushhej cheloveka sredy (Stokgol'mskaja deklaracija) 1972 goda i Rio-de-Zhanejrskaja deklaracija po okruzhajushhej srede i razvitiju 1992 goda* [Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (Stockholm Declaration) 1972 and Rio Declaration on Environment and Development 1992]. URL: https://legal.un.org/avl/pdf/ha/dunche/dunche_r.pdf [in Russian].

34. *Konferencija Organizacii Obedinennyh Nacij po ustojchivomu razvitiju "Rio+20" 19 janvarja 2012 goda* [United Nations Conference on Sustainable Development "Rio + 20" 19 January 2012]. URL: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB130/B130_36-ru.pdf [in Russian].

35. Grachjov, V. A. (2015). Uchenie V. I. Vernadskogo o noosfere kak osnova ustojchivogo razvitija [V.I.Vernadsky's doctrine of the noosphere as the basis for sustainable development]. *Jug Rossii: jekologija, razvitie* [South of Russia: ecology, development], vol. 10, no. 3, 16-23. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/uchenie-v-i-vernadskogo-o-noosfere-kak-osnova-ustoychivogo-razvitiya> [in Russian].

36. Smirnov, G. S. (2015). *Obrazovanie noosfery: filosofsko-metodologicheskie problemy jevoljucii soznanija* [Formation of the noosphere: philosophical and methodological problems of the evolution of consciousness]. Ivanovo: Ivan. gos. un-t. URL: http://ivanovo.ac.ru/upload/medialibrary/361/Smirnov_G_S_Obrazovanie_noosfery_2015_god.pdf [in Russian].

37. Adamov, A. K. (2020). Aktual'nye voprosy formirovanija noosfernyh respublik. Social'no-filosofskie problemy formirovanija kollektivnogo razuma [Topical issues of the formation of noospheric republics. Socio-philosophical problems of the formation of a collective mind]. *Noosfernye issledovanija* [Noospheric research], iss. 1, 90-99. URL: http://glonoos.com/wp-content/uploads/16%D0%9D%D0%98_2020_1_%D0%90%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B2-1_-1_.pdf [in Russian].

38. Diedush, O. (2018). Yavyshche «natsionalna identychnist» u koordynatakh

noosfernoi kontseptsii Volodymyra Vernadskoho [The phenomenon of "national identity" in the coordinates of the noosphere concept of Vladimir Vernadsky]. *Narodna tvorchist ta etnolohiia* [Folk art and ethnology], no. 3 (373), 79–84. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/2018-rik/3/755-doslidzhennia-molodykh-uchenikh/280-yavlyshche-natsionalna-identychnist-u-koordynatakh-noosfernoi-kontseptsii-volodymyra-vernadskoho> [in Ukrainian].

39. Krasnova, N. N. (2019). Noosfernyj sociokul'turnyj podhod k koncepcii prav cheloveka [Noospheric sociocultural approach to the concept of human rights]. *Vestnik Instituta razvitija noosfery* [Bulletin of the Institute for the Development of the Noosphere], no. 1(3), 40–71. URL: http://biosphere-sib.ru/scientific-practical-journals/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%98%D0%A0%D0%9D_3_2019.pdf [in Russian].

40. Batychko, V. T. (2011). *Mezhdunarodnoe pravo. Konspekt lekcij. Lekcija 2.3. Sootnoshenie vnutrigosudarstvennogo i mezhdunarodnogo prava* [International law. Lecture notes. Lecture 2.3. Relationship between domestic and international law]. Taganrogh: TTI JuFU. URL: http://www.aup.ru/books/m232/2_3.htm [in Russian].

41. Gavrilov, V. V. (2006). *Mezhdunarodnaja i nacional'nye pravovye sistemy: ponjatie i osnovnye napravlenija vzaimodejstviija: avtoreferat dissertacii doktora juridicheskikh nauk* [International and national legal systems: concept and main directions of interaction: abstract of the thesis of Doctor of Law]. Kazan. URL: <https://www.dissercat.com/content/ezhdunarodnaya-i-natsionalnye-pravovye-sistemy-ponyatie-i-osnovnye-napravleniya-vzaimodeist> [in Russian].

42. Akchurin, T. F. (2001). *Sootnoshenie mezhdunarodnogo i vnutrigosudarstvennogo prava (voprosy obshhej teorii): avtoreferat dissertacii kandidata juridicheskikh nauk* [Correlation of international and domestic law (questions of general theory): abstract of the thesis of the PhD in Law]. Kazan. URL: <https://www.dissercat.com/content/sootnoshenie-mezhdunarodnogo-i-vnutrigosudarstvennogo-prava-voprosy-obshchei-teorii> [in Russian].

43. Vasyliiev, Ye. O. (2016). *Rol orhaniv mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy u stvorenni lokalnoi systemy zovnishnoekonomichnoi diialnosti: dysertatsiia kandydata yurydychnykh nauk* [The role of local governments of Ukraine in creation of local system of foreign economic activity: the thesis of the PhD in Law]. Kyiv. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31332.pdf> [in Ukrainian].

44. Lvova, Ye. O. (2020). *Hlobalnyi konstytutsionalizm: teoretychni pidkhodi ta pravovi vyklyky do formuvannia: dysertatsiia doktora yurydychnykh nauk* [Global constitutionalism: theoretical approaches and legal challenges to formation: the thesis of the Doctor in Law]. Kyiv. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/43834> [in Ukrainian].

45. Podsolonko, V. A., Podsolonko, E. A., Buzni, A. N. (2019). *Teorija rasshirjajushhejsja jekonomiki: vzaimosvjaz' motivirovannykh funkcij upravlenija s sostavljajushhimi lokal'nyh celej noosfernogo razvitija* [Theory of an expanding economy: the relationship of motivated management functions with the components of local goals of noospheric development]. *Geopolitika i jekogeodinamika regionov* [Geopolitics and ecogeodynamics of regions], vol. 5(15), iss. 1, 28–49. URL: <http://geopolitika.cfuv.ru/wp-content/uploads/2019/07/003podsolonko.pdf> [in Russian].

46. Kravchenko, V. V., Borodin, Ye. I., Kvitka, S. A. (2018). *Mistseve*

samovriaduvannia v systemi publicchnoho upravlinnia: navchalnyi posibnyk u skhemakh [Local self-government in the system of public administration: a textbook in schemes]. Dnipro: HRANI.URL: http://dridu.dp.ua/biblioteka/doc/Mistseve_samovryaduvannya.pdf [in Ukrainian].

47. Ursul, A. D. (2012). Kosmicheskoe prodolzhenie global'nyh processov [Cosmic continuation of global processes]. *Prostranstvo i vremja* [Space and time], no. 2 (8), 17-23. [in Russian].

48. Muza, D. E. (ed.) (2014). *Noosfernyj proekt socioprirodnoj jevoljucii: poisk algoritmov ustojchivosti: kollektivnaja monografija* [Noospheric project of socio-natural evolution: search for algorithms of sustainability: collective monograph]. Doneck: DonNTU, Tehnopark DonNTU UNITEH. [in Russian].

49. Hispano-portugal'skie dogovory o razdele kolonial'nyh vladenij v 15-18 vekah [Spanish-Portuguese treaties on the division of colonial possessions in the 15-18 centuries]. *Nacional'naja politicheskaja jenciklopedija* [National Political Encyclopedia]. URL: <http://politike.ru/termin/ispano-portugalskie-dogovory.html> [in Russian].

50. Baryshev, Ju. V. (2005). *Teerikorpi Pekka. Fraktal'naja struktura Vselennoj. Oчерk razvitiia kosmologii* [Teerikorpi Pekka. Fractal structure of the Universe. Sketch of the development of cosmology]. [in Russian].

51. Shandarin, S. F. (1983). Teorija protekanija i jacheisto-setchataja struktura Vselennoj [Percolation theory and cellular-mesh structure of the Universe]. *Pis'ma v Akademicheskij Zhurnal* [Letters to the Academic Journal], vol. 9, no. 4, 195-199.

52. Tkachenko, M. G. (2015). Model' seti jacheistoj topologii dlja organizacii raspredelennoj otkazoustojchivoj obrabotki dannyh [Mesh network model for the organization of distributed fault-tolerant data processing]. *Inzhenernyj vestnik Dona* [Don's Engineering Gazette], no. 4, 11. URL: http://www.ivdon.ru/uploads/article/pdf/IVD_190_tkachenko.pdf_cc588c1041.pdf [in Russian].

53. *Jacheistaja topologija: spravocnik* [Mesh Topology: A Handbook]. URL: <https://studfile.net/preview/2493204/page:8/> [in Russian].

54. Nikitjuk, L. A. (2000). *Arhitektura informacionnyh setej: uchebnoe posobie* [Information Network Architecture: A Tutorial]. Odesa: Izd. UGAS im. A.S. Popova. [in Russian].

55. *Mezhdunarodnoe informacionnoe pravo* [International information law]. URL: <http://cyberpeace.org.ua/files/razdel-1.pdf> [in Russian].

56. Savel'ev, D. A. (2012). Informacionnoe pravo i jelektronnoe gosudarstvo [Information law and e-government]. *Vvodnyj kurs: uchebnoe posobie* [Introductory course: tutorial]. Saint Petersburg: NIU ITMO. URL: <https://www.russianlaw.net/files/law/doc/a308.pdf> [in Russian].

57. Bachilo, I. L. (2011). *Informacionnoe pravo: uchebnik* [Information law: textbook]. 2nd ed., Rev. and add. Moscow: Izdatel'stvo Jurajt; ID Jurajt. URL: http://telecomlaw.ru/studyguides/infolaw/infolaw_2011_b.pdf [in Russian].

58. *Ilon Mask reshil sozdat' tehnologiju svjazi mozga s komp'juterom* [Elon Musk decided to create a technology for connecting the brain with a computer]. URL: <https://lenta.ru/news/2017/03/28/musk/> [in Russian].

59. *Ilon Mask poobeshhal chipirovat' cheloveka v techenie goda* [Elon Musk promised to microchip a person within a year]. URL: <https://lenta.ru/news/2020/05/08/chip/> [in Russian].

60. *Ilon Musk chipiroval obez'janu* [Elon Musk chipped a monkey]. URL: <https://lenta.ru/news/2021/02/01/chip/> [in Russian].
61. *Startup Neuralink Ilona Maska vzhivil v mozg obez'jany chip, pozvoljajushhij siloj mysli igrat' v videoigry* [Neuralink startup Elon Musk implanted a chip in a monkey's brain that allows the power of thought to play video games]. URL: <https://meduza.io/news/2021/02/01/startup-neuralink-ilona-mask-a-vzhivil-v-mozg-obezyany-chip-pozvoljajushhij-siloy-mysli-igrat-v-videoigry> [in Russian].
62. Elon Musk Says He Wired Up a Monkey's Brain to Play Video Games By Reed Stevenson and River Davis 1 февраля 2021 г., 09:17 GMT+2 Updated on 1 February 2021. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-02-01/elon-musk-wired-up-a-monkey-s-brain-to-play-videogames> [in English].
63. 'Three little pigs': Musk's Neuralink puts computer chips in animal brains. URL: <https://www.reuters.com/article/us-tech-neuralink-musk/three-little-pigs-musks-neuralink-puts-computer-chips-in-animal-brains-idUSKBN25O2EG> [in English].
64. Elon Musk claims that his wired-up Neuralink monkey is happy and enjoys playing video games. URL: <https://www.neowin.net/news/elon-musk-claims-that-his-wired-up-neuralink-monkey-is-happy-and-enjoys-playing-video-games> [in English].
65. Zavalniuk, V. V. (2016). *Filosofski ta sotsiologichni skladnyky yurydychnoi antropolohii* [Philosophical and sociological components of legal anthropology]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii* [Current issues of philosophy and sociology], iss. 10, 50-53. URL: <http://apfs.onua.edu.ua/index.php/APFS/article/view/365/27> [in Ukrainian].
66. Miloserdov, A. S. (2016). *Uchjot istoricheskikh i inyh mestnykh traditsij, kak princip v sisteme organizatsii mestnogo samoupravlenija*: dissertacija kandidata juridicheskikh nauk [Taking into account historical and other local traditions as a principle in the system of organizing local self-government: thesis of the PhD in Law]. Moscow. URL: <https://www.dissercat.com/content/uchet-istoricheskikh-i-inykh-mestnykh-traditsii-kak-printsip-v-sisteme-organizatsii-mestnogo> [in Russian].
67. Lipkina, N. N. (2013). *Mezhdunarodnoe pravo prav cheloveka ili mezhdunarodnoe gumanitarnoe pravo: k voprosu o naimenovanii otrasli mezhdunarodnogo prava* [International human rights law or international humanitarian law: on the question of the name of the branch of international law]. *Vestnik Saratovskoj gosudarstvennoj juridicheskoy akademii* [Bulletin of the Saratov State Law Academy], no. 2(91), 180-186. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnoe-pravo-prav-cheloveka-ili-mezhdunarodnoe-gumanitarnoe-pravo-k-voprosu-o-naimenovanii-otrasli-mezhdunarodnogo-prava> [in Russian].
68. Kofman, B. Ya. (2020). *Liudyna, osobystist y hromadianyn v suchasnomu konstytutsiinomu pravi*: dysertatsiia doktora yurydychnykh nauk [Man, personality and citizen in modern constitutional law: the thesis of the Doctor of Law]. Kyiv: IZ VRU. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31958.pdf> [in Ukrainian].